

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

133Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΠ, 6.2.2019 - 7.2.2019

Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους»

(2019/C 168/01)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕΤΠ),

- συγκλονισμένη από τη δολοφονία του δημάρχου του Γκντανσκ και μέλους της ΕτΠ κ. Paweł Adamowicz, ενός πραγματικού Ευρωπαίου που προωθούσε και υπερασπιζόταν τις αξίες της ελευθερίας, της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας, της κοινωνικής ένταξης και της αξιοπρέπειας,
- έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,
- έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ,
- έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της, της 6ης Φεβρουαρίου 2019 με θέμα «Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο: μια ευρωπαϊκή προσέγγιση»,
- έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της, της 15ης Ιουνίου 2016 με θέμα «Καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού: μηχανισμοί πρόληψης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο»,
- έχοντας υπόψη τη συζήτηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2019, με θέμα «Καταπολέμηση του κλίματος μίσους και της σωματικής βίας εναντίον δημοκρατικά εκλεγμένων εντολοδόχων»,
- έχοντας υπόψη το έργο της ομάδας υψηλού επιπέδου της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας,
- έχοντας υπόψη την ανάγκη εμβάθυνσης του διαλόγου με τους πολίτες, ενόψει μεταξύ άλλων των εν εξελίξει και των μελλοντικών εκλογών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο,

1. εκφράζει τη βαθιά της ανησυχία για την αύξηση της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους, καθώς και για τον εκφυλισμό του δημόσιου λόγου που προκαλεί κάθε είδους βία, εξτρεμισμό, προπαγάνδα και μισαλλοδοξία στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και υπονομεύει τα ίδια τα θεμέλια του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι οι αιρετοί εκπρόσωποι, σε διάφορες χώρες, είναι εκτεθειμένοι σε μορφές αθέμιτης επιρροής κατά την άσκηση της δημοκρατικής τους εντολής. Ο λαϊκισμός και οι αντιδημοκρατικές δυνάμεις αποτελούν πρόκληση για τη δημοκρατία και θα μπορούσαν τελικά να αποδυναμώσουν τη λειτουργία της·

2. επισημαίνει ότι η ΕΕ βασίζεται σε ένα κοινό σύνολο θεμελιωδών αξιών, το οποίο περιλαμβάνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την απαγόρευση των διακρίσεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και την ελευθερία έκφρασης όπως ορίζεται στο άρθρο 10 της σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στο άρθρο 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ·

3. αναμένει από τα ευρωπαϊκά, εθνικά, περιφερειακά και τοπικά επίπεδα διακυβέρνησης, τα μέσα ενημέρωσης, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τους οικονομικούς παράγοντες και τους μεμονωμένους πολίτες να σέβονται αυτές τις αξίες, δεδομένου ότι εδραϊκούν την αμοιβαία εμπιστοσύνη και κατανόηση και αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο των ανοικτών και δημοκρατικών κοινωνιών·

4. επισημαίνει ότι η ρητορική μίσους διχάζει την κοινωνία μας, δημιουργεί φόβο και ριζοσπαστικοποίηση, δυσφημεί και απαξιώνει τους πολίτες και μπορεί να οδηγήσει σε βίαιες πράξεις. Καταστρέφει τον κοινό μας στόχο για μια ισχυρή Ευρώπη, ενωμένη στην πολυμορφία, την ειρήνη και τις κοινές αξίες·

5. καλεί όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης να υιοθετήσουν μέτρα για την πρόληψη και την προστασία των πολιτών από τη βία, την παρενόχληση, τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους· επιπλέον, ζητεί όλες οι πολιτικές παρατάξεις, ως θεμέλια της πραγματικής δημοκρατίας, να απέχουν από τη χρήση ρητορικής μίσους και προπαγάνδας με στόχο την αποκόμιση πολιτικού οφέλους·
6. επισημαίνει ότι, λόγω της εγγύτητάς τους προς τους πολίτες, οι περιφερειακοί και οι τοπικοί πολιτικοί, ιδίως οι δήμαρχοι και οι δημοτικοί σύμβουλοι, γίνονται συχνότερα θύματα μίσους και σωματικής βίας·
7. τονίζει ότι, παράλληλα με πολλές τοπικές και περιφερειακές πρωτοβουλίες και από κοινού με πλήθος ενδιαφερομένων φορέων της κοινωνίας των πολιτών, οι πολιτικοί αυτοί βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αγώνα κατά της μισαλλοδοξίας και έχουν, συγχρόνως, την υποχρέωση και την ευθύνη να καταπολεμήσουν τη βίαιη συμπεριφορά και τη ρητορική μίσους·
8. καλεί όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης να επενδύσουν στην εκπαίδευση και να ευαισθητοποιήσουν τους πολίτες σχετικά τόσο με την ανάγκη αμοιβαίου σεβασμού όσο και με τους σοβαρούς κινδύνους που απορρέουν από τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους για τους πολίτες, την κοινωνία και τη δημοκρατία·
9. ζητεί να προωθηθεί η υπεύθυνη χρήση του διαδικτύου και ο γραμματισμός στα μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας, προκειμένου να εφοδιαστούν οι πολίτες, ιδίως οι νέοι, με γνώσεις και ικανότητες για τον εντοπισμό της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους, καθώς και για την αντιμετώπισή τους εντός και εκτός διαδικτύου·
10. καλεί όλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις διαδικτυακές πλατφόρμες να αναλάβουν συλλογικά την ευθύνη για την προώθηση και τη διευκόλυνση της ελευθερίας της έκφρασης, αλλά και να αντιμετωπίσουν, συγχρόνως, τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους που συμφωνήθηκε μεταξύ Twitter, Microsoft και YouTube και Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Μάιο του 2016· ζητεί επίσης αποτελεσματικά μέσα για τον τερματισμό της ανωνυμίας και των ψευδών λογαριασμών, καθώς και για την παρακολούθηση του σκοτεινού ιστού που συχνά χρησιμοποιείται ως μέσο διάδοσης ριζοσπαστικού περιεχομένου·
11. λαμβάνει υπό σημείωση την τέταρτη αξιολόγηση του Κώδικα δεοντολογίας της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, που παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 4 Φεβρουαρίου 2019. Παρατηρεί ότι στο 72 % των περιπτώσεων, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ΤΠΕ ανταποκρίθηκαν στις ειδοποιήσεις σχετικά με ρητορική μίσους διαγράφοντας το επίμαχο περιεχόμενο. Εκφράζει παράλληλα τη λύπη της για το γεγονός ότι το ποσοστό ανατροφοδότησης εκ μέρους των χρηστών μειώθηκε στο 65,4 %. Κατά συνέπεια, συνιστά να εξεταστεί η δυνατότητα συμπλήρωσης της εθελοντικής προσέγγισης του Κώδικα με την ανάληψη κανονιστικής δράσης σε επίπεδο ΕΕ·
12. ενθαρρύνει την καλύτερη συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ όλων των επιπέδων διακυβέρνησης, της αστυνομίας, των δικωτικών και των δικαστικών αρχών, καθώς και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να εντοπίζονται έγκαιρα η ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους, να εφαρμόζονται τα κατάλληλα μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμησή τους και να εξασφαλίζεται η δέουσα έρευνα, δίωξη, καταδίκη και επιβολή ποινής·
13. θεωρεί σημαντικό να αναπτυχθεί, σε κάθε κράτος μέλος και σε συνεργασία με την ΕΕ και τις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές, ένα σύστημα προειδοποίησης για την παροχή βοήθειας και καθοδήγησης, έτσι ώστε το κοινωνικό ή το οικογενειακό περιβάλλον να μπορεί να ζητήσει γρήγορα και εύκολα βοήθεια σε περίπτωση που ένα άτομο αρχίζει να εμφανίζει κλίση προς τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση και τα εγκλήματα μίσους·
14. ζητεί την παροχή στήριξης και την επίδειξη αλληλεγγύης προς όλα τα θύματα και τους μάρτυρες κρουσμάτων ρητορικής μίσους και εγκλημάτων μίσους και τους ενθαρρύνει να υποδεικνύουν τέτοια κρούσματα στις αρμόδιες αρχές, οι οποίες οφείλουν να διασφαλίζουν την προστασία των θυμάτων και των μαρτύρων· ζητεί τη θέσπιση μέτρων και μηχανισμών για τη διευκόλυνση της αποτελεσματικότερης συνεργασίας των αρχών ποινικής δικαιοσύνης με τα θύματα, την κοινωνία των πολιτών και τις τοπικές οργανώσεις, με στόχο για την αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος·

15. επισημαίνει ότι τα υφιστάμενα μέσα δεν έχουν εξασφαλίσει την πλήρη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και καλεί, ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη να συνεργαστούν τόσο με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές όσο και με την ΕΕ για τη διαμόρφωση αποτελεσματικής νομοθεσίας και ενδεδειγμένων μέσων, με μέλημα την καταπολέμηση της διάδοσης της ρητορικής μίσους και της υποκίνησης σε εγκλήματα μίσους, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας ⁽¹⁾.

16. αναθέτει στον Πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στη Ρουμανική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ και στις πολιτικές οικογένειες της ΕΕ.

Βρυξέλλες, 7 Φεβρουαρίου 2019.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁾ Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας υψηλού επιπέδου της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας.